

ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΠΙΚΡΙΣΕΙΣ

Αχελώως: Συνηγορία υπέρ του έργου

Του ΛΑΖΑΡΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ

ΣΤΙΣ στήλες του «Οικονομικού Ταχυδρόμου» έχουν φιλοξενηθεί άρθρα συνεργασιών μας που αφορούσαν την σκοπιμότητα και ανησυχούν για τις οικολογικές επιπτώσεις από την εκτροπή των νερών του Αχελώου προς Θεσσαλία. Ο επίσημος συνεργάτης μας στη λήριση Λαζάρου Αρσενίου έχει διαφορετική άποψη. Και ως Θεσσαλός την εκφράζει πολύ έντονα. Η αρχή προδολής όλων των απόψεων, που αέβεται εμπράκτως ο Ο.Τ., επιβάλλει να παρουσιαστεί και η δική του άποψη. Η άποψη της ΔΕΗ μας ώστε να σχηματισθεί σφαιρική κριτική γνώση και γνώμη για ένα τεράστιο δημόσιο έργο, του οποίου οι θιακές ή αρνητικές επιπτώσεις θα έχουν αποφασιστική σημασία για το μέλλον της εθνικής μας οικονομίας:

ΒΡΕΘΗΚΕ μια φορά να συμφωνούν τα ελληνικά κόμματα για ένα έργο, την εκτροπή του Αχελώου στην Θεσσαλία, και μας προέκυψαν έ. ισεις, αντί για επικρότηση και παράτρυνση προς επανάληψη και σε άλλα ζητήματα.

Το συζητούμενο έργο προβάλλεται να κατασκευασθεί στον Θεσσαλικό χώρο, για να εκτραπεί μέρος από τα νερά του Αχελώου στην Θεσσαλία. Δηλαδή η Θεσσαλία θα «κρατήσει» μέρος μόνο από τα νερά που παρέχει στον πατομό η δική της λεκάνη απορροής. Τα υπόλοιπα θα συνεχίσουν να ρέουν προς Αιτωλοακαρνανία. Τα κατακρατούμενα νερά θα αρδεύσουν 1 1/2 περίπου εκατομμύρια στρέμματα των κάρπων της Θεσσαλίας, από τα 4 που είναι δυνατό να αρδευθούν. Και αυτό γιατί δεν θεωρούν οι Θεσσαλοί «δικά» τους όλα όσα νερά παρέχει η περιοχή τους στον Αχελώο και γιατί πιστεύεται ότι γενικώς τα νερά πρέπει να εξυπηρετούν ποικίλες εθνικές ανάγκες και όχι μόνο τοπικές. Υποστηρίζουν μερικοί ότι η κατακράτηση μέρους από τα νερά αυτά στην Θεσσαλία, θα επιβαρύνει το οικολογικό σύστημα του Δέλτα των εκβολών του Αχελώου. Οι μελέτες απέδειξαν ότι τέτοιες επιβαρύνσεις προέκυψαν ήδη από τα έργα της ΔΕΗ στο Καστράκι, στα Κρεμαστά και στον Στράτοπο και αυτή καθεμία να προβεί σε «διορθώσεις». Η συζητούμενη εκτροπή δεν θεωρείται δυσμενής για το

Δέλτα και οι επιπτώσεις που θα έχει κίνησης σημασίας μειωμένες και προσωρινές, γιατί η ίδια η φύση θα δημιουργήσει νέες οικολογικές ισορροπίες εκεί. Αυτό τα λέει ειδικοί. Αν υπάρχουν άλλοι που διαφωνούν να το πουν οι ίδιοι. (Σημ. Ο.Τ.: Ήδη το έργο η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, που σφαιρώς απαρτίζεται από ειδικούς).

Για την σκοπιμότητα αρδεύσεως των κάρπων της Θεσσαλίας συντάχθηκαν Ολεκτές μελέτες, από τις αρχές ακόμα του αιώνα μας από επιστήμονες διεθνούς κύρους, όπως ο Ιταλός Νόρμπεκ και ο Άγγλος Τζάκσον και μεταπολεμικά η Ελβετική «Ελεκτροβάτ», που ακριβιστηρήθηκαν μάλιστα από τις τότε Κυβερνήσεις. Καθώς και από την Κρατική Επιτροπή Συνεργασίας Υδατικής Οικονομίας (ΕΣΥΟ) το 1978, από τη ΔΕΗ και από όργανα αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών το 1987. Η τελευταία είναι που εγκρίθηκε και από την ΕΟΚ. Όλες αυτές οι μελέτες δεν θεωρούν απλώς σκόπιμο το έργο αρδεύσεως των κάρπων της Θεσσαλίας, μα το χαρακτηρίζουν έργο όχι περιφερειακής (θεσσαλικής) σημασίας, αλλά εθνικής από οικονομική άποψη. Και όλες θριασκονται στα οφέλη που παράγει, στη διάθεση ενδισαφερομένων. Αν υπάρχουν διαφορές, αυτές έχουν υποχρέωση να τις διατυπώσουν υπεύθυνα ειδικοί και όχι άσχετοι.

Για το κόστος του έργου, υπάρχει μια διαφορά από 5 δις. περίπου, ανάμεσα στην μελέτη της ΔΕΗ και της άλλης. Τίσιος θβεβίωτερο για το ποια από τις μελέτες υπέλογε ακριβέστερα το κόστος, ή ποια θα είναι τελικά αυτή; Για έργα τέτοιου μεγέθους και τέτοιων τεχνικών απαιτήσεων, προέχει η ακρίβεια εκτελεσώς τους. Στον διεθνή διαγωνισμό υπήρξε μια μόνο προσφορά από κανονιστούμε ξένων εταιριών, εκ των οποίων η μια μετέχει και στην διάνοιξη του τούνελ της Μιάγχης. Δηλαδή, υπάρχει κατά τεκμήριο, η φερεγγυότητα καλής κατασκευής.

ΑΠΟ τους ισχυρισμούς αρθρογράφων κατά του έργου, ένας, ομολογουμένως, ατζέ

συζητήσεως. Αυτός που θεωρεί ότι η κατάληξη του θα είναι μια γίνωντα χλωστέρα στην Θεσσαλία. Η πρόβλεψη του, σφαιρώς, στηρίζεται στη νέα οργανική πολιτική της ΕΟΚ σε συνδυασμό με τον γύρω της Ουρουγουάης των διαπραγματεύσεων της GATT. Αλλά η κατάσταση που θα προκύψει από την νέα αυτή αγροτική πολιτική δεν αφορά μόνο την θεσσαλική γεωργία, μα θλόκληρη την ελληνική. Και εδώ ανοικύπτε το ερώτημα: Τι θα κάνει η Ελλάδα για την γεωργία της; Θα την παρατήσει στην τύχη της και θα αφήσει τους κάρπους της να γίνων ποδοσφαιρικά ή γήπεδα τένις και πιστοδραμίας, που τελευταία απειλούν τα ευγενή σπορ των νεοπλούτων Νεοελλήνων ή θα επιδώσει προσαρμογή της, που σημαίνει αναδιάρθρωση καλλιέργειών, ποιότητα προϊόντων με κόστος ανταγωνιστικό, δίχως επιδοτήσεις και προωτωτές; Αν επιλεγεί ο πρώτος δρόμος τότε σφαιρώς δεν πρέπει να εκτραπεί ο Αχελώος στην Θεσσαλία.

Αλλά με την οποιοδρόμηση που θα ανακύψει αναπόφευκτα από την εγκατάλειψη της γεωργίας, οι Θεσσαλοί θα επιστρέψουν στην γλώρη τους τατροπαρόδοτη κλειστή οικονομία και θα ζύνε.

Άλλοι θα ελάνε. Αλλά είναι ποτέ δυνατό ελληνική κυβέρνηση και Έλληνες αρμόδιοι να υποστηρίξουν εγκατάλειψη της γεωργίας; Όταν δεν ναίται οικονομική ανάπτυξη δίχως αγροτική ανάπτυξη και όταν οι θεωρίες για προτεραιότητα της θριακής, κ.λπ. θιομηχανίας προκάλεσαν στην χώρα μας μεταπολεμικά σφαιρή ανάπτυξη και στον λεγόμενο τρίτο κόσμο θριαβωδίες; Αν, λοιπόν, η Ελλάδα επιθυμεί ανάπτυξη και παραμονή της στις προοδευμένες χώρες, σφείλει να αποδεχθεί την διεθνή πρόκληση για γεωργία ανταγωνιστική, δίχως επιδοτήσεις και προωτωτές και να ακολουθήσει το μοντέλο «αντισυμμένη αγροτική» θιομηχανική ανάπτυξης. Αμερικη, Άγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ολλάνδα, όλες οι ανεπτυγμένες θιομηχανικά χώρες, είχαν προηγουμένως αναπτύξει την γεωργία τους. Οι >>>

λεγόμενες σοσιαλιστικές παραγωγίσιον τον κανόνα και τον αποτέλεσμα το φέτος. Αμφιβολώς με τη νέα αυτή αγροτική πολιτική, στην γεωργία θα παραμείνουν μόνον όσοι προσαρμόθουν. Οι άλλοι καθλούνται να την εγκαταλείψουν, ομαλά ή βίαια. Μέσος όρος δεν υπάρχει. Οι καταφερτζήδες, τα κόλπα και το πολιτικό κόσμος δεν αποδίδουν πλέον.

Η Ελλάδα, λοιπόν, καλείται να δημιουργήσει ανταγωνιστική γεωργία. Αλλά τέτοια γεωργία απαιτεί πριν από όλα άρδευση και αν αυτή δεν επιδιωχθεί στους κόμπος που θα γίνει, σε ξερότοπους. Οι κόμπος της Θεσσαλίας θεωρούνται οι κατάλληλότεροι, αλλά για την άρδευση έστω και ενός μόνο μέρους τους, δεν υπάρχει άλλη τιμή από τον Αχελώο. Αν κάποιος ειδικά ξέρουν άλλη λύση, να την πουν.

Ανακύπτει το ερώτημα: Είναι ικανοί οι Θεσσαλοί για τέτοια γεωργία; Ναι, σπανίως ειδικό. Θα πορευθούν κάποια στοιχεία. Από έρευνα προέκυψε ότι η Θεσσαλία στη γεωργία κατέχει πρώτη θέση στις αποδόσεις του κεφαλαίου, της εργασίας και της παραγωγικότητας. Διηλαδή κατέχει σταθερά την πρώτη θέση σε όλους τους δείκτες αποδόσεων. Επειδή η έρευνα ήταν ενδεικτική ίσως προώδησαν αντιρρήσεις. Υπάρχει, όμως, η πραγματικότητα. Αυτή: Μόλις οι Θεσσαλοί αγρότες απόκτησαν το 1925 με τον απαλλοτριωτή γη και μόλις αποπεράτωθηκαν τα αποστραγγιστικά έργα της Μαιου στην περιοχή τους, ριχθηκαν ορμητικά στην αξιοποίηση της. Αξίζουν κατά πολύ τις αποδόσεις και συνέδεσαν στην απόρακα. Με το υψηλότερο εισόδημα που απόκτησαν πέρασαν στην αλλαγή των καλλιεργειών και στη μηχανοκαλλιέργεια και κατέ-

κτησαν πρώτη θέση στην Ελλάδα. Με έργα που κατασκεύασαν οι ίδιοι πήψαν περισσότερο από ένα εκατομμύριο στρέμματα και με τα κατοπινά κρητικά έργα του Μεγάρου προστείθηκαν άλλα 150.000. Σήμερα οι εκτάσεις αυτές παράγουν το μισό ελληνικό φάρμακα και αυτό, κατά την εκτίμηση του Οργανισμού Βόμβακος, είναι το καλύτερο διεθνώς στην κατηγορία του, γι' αυτό και πληρώνεται ακριβότερα. Όσες θιομηχανίες το καταργάζονται συνειδητά, επιτυγχάνουν κέρματα και θορυβώδη κερδολήγες ποιότητας και τα διαθέτουν εδώ και στο εξωτερικό ακριβότερα. Το θορυβώδες φέρνει συντάγματα, για να μπορούν να το φορέουν οι νεοέλληνες αλύπητα σε οικια κ.λπ. Οι Θεσσαλοί αγρότες καλλιεργήσαν πρώτοι λαχανόφυλα. Οι Γερμανοί κατασκευάσαν τους λαχανοφύτες Λορπής έμειναν έκπληκτοι όταν διαπίστωσαν ότι από τη δεύτερη μόλις χρονιά οι Θεσσαλοί καλλιεργούσαν τεύτλα με όση επιτυχία και οι Γάλλοι, με πείρα ενάμιση αιώνα!!! Με την πείρα από τους Θεσσαλούς επεκτάθηκε η τεχνολογική εργασία στη Μακεδονία και στη Θράκη και έγιναν και εκεί λαχανοφύτες. Φρούτα, λαχανικά και άλλα παράγονται σήμερα στη Θεσσαλία, με τις αρδεύσεις που έκαναν οι ίδιοι και στηρίζουν δεκάδες θιομηχανίες καταργασίας, όπως θαμβόκαυρη, απορρυπαντικά, κονσερβοποιεία, συσκευαστήρια και άλλα, των οποίων τα προϊόντα εξάγονται. Με δύο λόγια: πέρασαν από την «κλειστή οικονομία» στη χρηματική σε μια-δύο δεκαετίες και κάλυσαν καθυστέρηση αιώνων. Έγιναν παραγωγικοί προοδόντων εμπόριος και καταναλωτές. Η περιοχή τους μεταμορφώθηκε. Από κτηνιατρικό αυχράνα-αίπια, έπιπλα, σκεση, αυτοκίνητα, σφραγιστόμους στα χωριά, τα πάντα. Έτσι, από τη μια αυξήσαν το δικό τους και το εθνικό εισόδημα και από την άλλη στήριξαν με τα προϊόντα τους τον ίδιον και λειτουργία πληθώρας

θιομηχανιών καταργασίας τους, ενώ σαν καταναλωτές στηρίζουν άλλη πλήθώρα θιομηχανιών επίπλων, σκευών, ρούχων, οικοδομής. Συνέβαλαν στην γοργή ανάπτυξη της οικονομίας μας, με αρδεύσεις που κατασκεύασαν με δικό τους έξοδα κατά 90%. Υπάρχει τόσο συμμετοχή ιδιωτών σε οποιοδήποτε άλλο έργο στη χώρα μας; Να μας το πουν.

ΙΑΤΗ, λοιπόν, οι αγρότες αυτοί, όπως και οι αγρότες όλης της Ελλάδας δεν θα μπορούσαν να προσερμιστούν στις απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς και γιατί δεν θα παράγουν ανταγωνιστικά προϊόντα, των οποίων η ποσότητα υπερκοι εναντι αρδεύδων ξένων είναι δεδομένη από τον ήλιο της πατρίδας μας; Η δυσκολία για την προσαρμώγη αυτή δεν εντοπίζεται στους Έλληνες αγρότες, αλλά στις ελληνικές κυβερνήσεις και στα ελληνικά κόμματα, που επιμένουν ακόμα και τώρα να λιποτακτούν μπροστά στο πολιτικό κόστος και να αποφεύγουν τα αποσιωπητά μέτρα, όπως αυτά: Πρώτο, να μην επιτρέπεται αλλαγή χωρέσεως της γεωργικής γης χωρίς έγκριση αρμοδίων υπηρεσιών, ώστε να μην ταμηνώνονται ανεπισκεπαστά γόνιμες εκτάσεις, να εμπειδίζεται η κερδοσκοπία επί της γης και να σμυπειθούν οι κλήροι για να αποκτήσουν ιδιόμογεμάς οι εκμεταλλεύσεις. Δεύτερο, να σταλεί-θερωθεί η αγορά ώστε να παραμειθούν μεσοσφηνες και μεσοκοινωνικά παρασιτισμοί, που κατασφηνουν την ποιότητα και επιβιδούνουν το κόστος, γι-α να τοποθετηθούν χωροταξικά οι θιομηχανίες, να συνάψουν συμβάσεις με παραγωγούς και, «ισ-γροφές ποιότητας, φροντίζοντας κατά την καταργασία να μεταφέρονται στο τελικό προϊόν η ποιότητά του. Καταμετρήθηκαν ποτέ ποσες χιλιάδες στρέμματα πεδινή γης ταμηντώθηκαν για βελτιώδευ-κα που θα κλείσουν με την επελειθερώση των καυσίμων; Τα ελληνικά προϊόντα είναι νοσηλότερα όμσειδων ξένων και μπορεί να δώσουν ελληνικά ποιότητας ακτινητες, όπως προαναφέρθηκε για το βορβάο.

ΜΕΝΟΥΝ οι χωμότερες, λοιπόν, αυτές δεν τις ανακόλυσαν ούτε οι Θεσσαλοί, ούτε οι άλλες Έλληνες αγρότες. Ξέρουν οι παροικούντες στην πρωτεύουσα ότι για χρόνια η ελληνική κυβέρνηση εμπάδιζε με προσχηματα τις εξωγενείς κλησιων προϊόντων και τα κατηύνησε σε χωμότερες, για να εισπράξει «ξένων επιδοτήριες από την ΕΟΚ, για ανεξλεγκτές ποσότητες, ώσωπου μας πήραν χωμότερη; και τις περιόρισαν, αλλά είχε χάσει πολυτιμος χρόνος για εξομνηση κουλματιων, τυποποίηση, ποιότητα παραγωγή, κ.λπ.

Υπάρχει, τέλος, στις πώλες δικαιολογημένη καταργασία εναντιων των μεγάλων αγρωτων, επειδή δεν φορολογούνται. Και ομολογώμενος στη Ελλάδα, στην Κρήτη και άλλου ο αριθμός τους και τα ποσά που κερδίζουν είναι μεγάλα. Αλλά διατιφώσι ποτέ η Θεσσαλία αίτημα να μη φορολογηθούν αυτοί; Οι κυβερνήσεις με το αυτισφορο πλάνο πολιτικό κόστος» ευιδούνονται και γι' αυτό και για τις χωμότερες και για την καθυστέρηση της γεωργίας. Οι Έλληνες αγρότες και μαζί τους και οι Θεσσαλοί καταβάλλουν μόλις και δαπάνες μέχρι και για αυτοματισμούς αρδεύσεως και άλλα υπε-κραιτούται μέσα, για αναδιάρθρωση καλλιεργειών, αυξηση της παραγωγής και μείωση του κόστους, αλλά οι κυβερνήσεις δεν προχωρούν. Οι Θεσσαλοί και οι Έλληνες αγρότες είναι έδω, θείσασι ότι θα ανταποκριθούν στην διεθνή πρόκληση. Τι είναι εκείνο που επιτυγχάνουν ξένοι και δεν θα το επιτύχουν Έλληνες με την αναγνωρισμένη εξυπνότητα τους και την εργατικότητα τους; Η πολιτεία οφείλει να προχωρήσει χωρίς τ-φοβό πόσοι τελικά θα μείνουν στην επιχειρηματική γεωργία της επτοχλίας μας και τι θα σπηνάσουν οι άλλοι. Δεν θα χαθούν οι αυτοί, αν αυξηθεί το εθνικό εισόδημα και από τη γεωργία.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ

AMERICAN EXPRESS BANK LTD
 ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1991
 AM 6081/06/Β/49

ΕΠΕΡΧΗΤΙΚΟΝ	ΕΠΕΡΧΗΤΙΚΟΝ	ΠΛΗΡΗΣΙΚΟΝ
ΤΑΜΕΙΟΝ - ΤΡΑΠΕΖΑΝ	37.536.910.303	67.374.102.626
ΠΑΡΑΤΙΘΕΝΤΑ ΕΠΕΡΧΗΤΙΚΟΥ	1.274.736.630	792.432.605
ΕΠΕΛΕΞΕΤΕΣ - ΧΡΕΣΤΕΡΑΘΑ	11.677.020.930	1.178.211.617
ΔΑΝΕΙΑ - ΠΡΟΕΣΦΑΡΕΙΣ	16.156.292.540	1.875.551.235
ΕΠΕΡΑΤΙΟΜΕΝΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	7.199.593.464	3.999.626.774
ΣΥΝΟΛΟΝ	74.541.178.857	74.541.178.857
ΑΝΙΧΑΡΑΣΜΟΤΑ ΕΣΕΙΣ	37.485.363.927	37.485.363.927
ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΝΟΛΟΝ	112.127.082.584	112.127.082.584

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
 ΗΜΑΣ ΚΑΤΕΛΕΞΕ

ΑΘΗΝΑ, 15 Νοεμβρίου 1991

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ
 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 30ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1991

ΕΠΕΡΧΗΤΙΚΟ	ΑΡΑΧΜΕΣ	ΕΠΕΡΧΗΤΙΚΟ	ΑΡΑΧΜΕΣ
Δοθέντα, Χρεώνηρα		Τράπεζες και	
Επιδόσεις	8.946.622.126	Ανταποκρίες	467.114.217
Χρηματοδοτήσεις	1.302.556.831	Καταθέσεις	7.779.280.027
Εξισώσεις	271.032.729		
Ακτία Στοιχεία		Ακτία Στοιχεία	
Εσόδων	294.219.444	Παθητικό	2.437.429.666
ΣΥΝΟΛΟ	10.753.861.130	ΣΥΝΟΛΟ	10.753.861.130
Ανεκταμωτέλλεως	3.575.949.439	Ανεκταμωτέλλεως	3.575.843.439
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	14.329.774.629	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	14.329.704.629

Ο ΓΕΝ. ΚΟΣ ΔΕΥΘΥΝΤΗΣ
 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣΗΣ

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ Ο ΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΙΩΣ